

Vår referanse:

Deres referanse:

Dato:

07.09.2026

parat

Til:

Helse- og omsorgsdepartementet

P.b 9029 Grønland
0133 Oslo

Tlf 21 01 36 00

post@parat.com
parat.com

NO 971 480 270

Høring: NOU 2026:6 – Den nye velferdskommunen

Parat støtter utvalgets beskrivelse av utfordringene kommunesektoren står overfor. Flere eldre, færre yrkesaktive og økende behov for tjenester vil skjerpe kampen om arbeidskraft, kompetanse og offentlige ressurser. Utfordringene kan ikke løses med flere ansatte eller større bevilgninger alene. Vi må også organisere tjenestene bedre, forebygge mer og bruke kompetansen vi allerede har bedre.

God ledelse er en forutsetning for å lykkes med omstilling, innovasjon og bedre ressursutnyttelse. Kommunene må sikre at ledere har tilstrekkelig handlingsrom, støtte og kompetanse til å gjennomføre endringer, utvikle medarbeidere og bygge sterke fagmiljøer. Investering i ledelse er investering i bedre tjenester.

Målet må ikke være en mindre offentlig sektor, men en offentlig sektor som prioriterer tydeligere, bruker ressursene bedre og gir ansatte og fagmiljøer større mulighet til å løse oppgavene. Velferdstjenestene skal fortsatt være universelle og et offentlig ansvar.

Fra forsøk til varige løsninger

Parat er enig med utvalget i at kommunene trenger større handlingsrom, mindre detaljstyring og bedre muligheter til å ta i bruk løsninger som allerede virker. For mange gode tiltak blir værende som kortvarige pilotprosjekter uten å bli innført i ordinær drift eller spredt til andre kommuner.

Parat støtter derfor målet om å samle eksisterende tilskuddsordninger og legge større vekt på gjennomføring og spredning. Utvalget foreslår samtidig et praksisnært program på to milliarder kroner årlig og et nasjonalt skaleringsfond på én milliard kroner årlig. Før nye midler og strukturer etableres, må det avklares hvilke ordninger som skal samles, erstattes eller avvikles. Tiltakene må ha tydelige mål og dokumenterbare resultater. Programmet og fondet må ikke bli nye administrative lag i tillegg til dagens system.

Parat støtter utvalgets vurdering av at kommunene i dagens situasjon ikke bør få overført flere komplekse oppgaver fra spesialisthelsetjenesten. Kapasitet, finansiering og kompetanse må være på plass før oppgaver flyttes. Parat støtter også at forslagene i NOU-en ikke innebærer nye lovpålagte oppgaver for kommunene.

Arbeidslinja og de ansatte må stå sentralt

Arbeidskraft blir en av velferdssamfunnets knappest ressurer. Kommunene må legge til rette for at flere kommer inn i arbeidslivet, deltar etter evne og står lenger i arbeid. Dersom kommunene skal møte framtidens arbeidskraftutfordringer, må potensialet i dagens arbeidsstyrke utnyttes bedre. Flere heltidsstillinger og redusert uønsket deltid vil kunne styrke rekruttering, kontinuitet, kvalitet og

produktivitet i tjenestene. Det krever et inkluderende og organisert arbeidsliv med hele og faste stillinger, et godt arbeidsmiljø og mulighet til å utvikle kompetansen gjennom yrkeslivet.

Parat støtter utvalgets forslag om å fjerne regler som gjør det mindre lønnsomt å arbeide for eldre og personer med redusert arbeidsevne. Pensjonister som fortsetter i ordinært arbeid, må ha ordnede lønns- og arbeidsvilkår. Endringer i pensjons-, trygde- og sykepengereglene må utformes i samarbeid med partene i arbeidslivet.

Parat mener at kommunene må gå foran i kampen for å inkludere flere personer med funksjonsnedsettelse i arbeidslivet. Vi vet at svært mange av de mer enn 100 000 personene med funksjonsnedsettelse som i dag står utenfor, både kan og vil bidra med sin kompetanse og erfaring. Dessverre møter de svært mange unødvendige barrierer som hindrer deltakelse. Kommunene bør bygge ned unødvendige hindre, samt benytte seg av det store virkemiddelapparatet som finnes for å gjøre det enklere for personer med funksjonsnedsettelse å delta i arbeidslivet på lik linje med andre arbeidstakergrupper.

De ansatte er også avgjørende for å utvikle bedre tjenester. Innovasjon og omstilling kan ikke være avhengig av ildsjeler som utfører utviklingsarbeid på fritiden. Ansatte og tillitsvalgte må få tid, handlingsrom og reell innflytelse når nye arbeidsformer og tjenester skal utvikles og innføres.

Oppgavedeling må bruke hele bredden av kompetanse

Parat støtter bedre oppgavedeling. Oppgaver bør utføres av personell med riktig kompetanse, ikke nødvendigvis av yrkesgruppen med lengst utdanning. Det kan frigjøre kapasitet og gi bedre tjenester, men forutsetter opplæring, tydelige ansvarsforhold og at kvalitet og pasientsikkerhet ivaretas.

Parat mener kommunene i større grad bør ta i bruk apotekteknikernes kompetanse. Apotekteknikere er autorisert helsepersonell og kan inngå i sykehjem, helsehus, hjemmetjenesten og andre kommunale helse og omsorgstjenester. De kan utføre oppgaver knyttet til legemiddelhåndtering, dokumentasjon, vareflyt og praktisk oppfølging. Det kan frigjøre tid for sykepleiere og annet helsepersonell til oppgaver som krever deres særskilte kompetanse.

Tannhelsesekretærer er også autorisert helsepersonell som kan bidra mer innen blant annet forebygging, smittevern, dokumentasjon og oppfølging av pasienter.

Oppgavedeling må ikke bli en spareøvelse eller brukes til å erstatte kvalifiserte arbeidstakere med ufaglært arbeidskraft. Endringer må utvikles sammen med ansatte og tillitsvalgte. Parat støtter utvalgets forslag om et formalisert samarbeid mellom staten, KS og arbeidstakerorganisasjonene om oppgavedeling og opplæring.

Arbeidslinja begynner i skolen

Skolen er en av kommunenes viktigste arenaer for å forebygge fremtidig utenforskap. Fravær, svake grunnleggende ferdigheter, manglende mestring og psykiske helseutfordringer må fanges opp tidlig. Elever som ikke finner seg til rette i en teoretisk skolehverdag, må få mer praktiske læringsformer og alternative veier mot kompetanse og arbeid.

Flere unge må få erfaring fra ordinære arbeidsplasser gjennom praksis, læreplass eller sommerjobb. Det krever bedre samarbeid mellom skolen, oppfølgingstjenesten, NAV, helsetjenestene og arbeidslivet. Barn og unge som har omfattende omsorgsoppgaver hjemme, må også identifiseres og få hjelp tidlig. Tidlig innsats er en langsiktig investering i arbeidskraft og i et mer inkluderende samfunn.

Forebygging, pårørende og frivillighet

Parat støtter utvalgets vektlegging av forebygging. God munnhelse, riktig legemiddelbruk, ernæring, fysisk helse og psykisk helse henger sammen. Bedre samarbeid mellom kommunale tjenester, den

fylkeskommunale tannhelsetjenesten, apotekene, fastlegene og spesialisthelsetjenesten kan forebygge sykdom og redusere behovet for mer omfattende tjenester.

Apotekene er en tilgjengelig del av helsetjenesten og møter innbyggere som ikke nødvendigvis er i kontakt med kommunen eller fastlegen. Gjennom veiledning, riktig legemiddelbruk og oppfølging kan apotekene bidra til å forebygge helseproblemer og avlaste kommunale tjenester.

Parat støtter at ordningene for pårørende med langvarige og omfattende omsorgsoppgaver utredes sammen med arbeidslivets parter. Målet må være at pårørende kan beholde tilknytningen til arbeidslivet uten å tape inntekt eller pensjonsrettigheter. Slike ordninger må ikke redusere det offentliges ansvar for nødvendige og forsvarlige tjenester.

Pårørende, frivilligheten og lokalsamfunnet skal supplere, ikke erstatte, det offentliges ansvar eller arbeidet som utføres av kvalifiserte ansatte.

Teknologi og kunstig intelligens kan gi bedre tjenester og frigjøre tid, men må innføres med krav til personvern, sikkerhet, faglighet og medvirkning. Gevinstene av digitalisering og kunstig intelligens kommer ikke av teknologien alene. Ansatte må få nødvendig opplæring og tid til omstilling. Digital kompetanse blir en stadig viktigere del av den grunnleggende kompetansen i kommunale tjenester. Digitalisering og velferdsteknologi krever samtidig sikker tilgang på kraft, nettkapasitet og digital infrastruktur.

Avslutning

Fremtidens velferdskommune må bygge på tydeligere prioriteringer, bedre bruk av arbeidskraft og kompetanse og et sterkere samarbeid med ansatte og tillitsvalgte. Flere må få mulighet til å komme inn i arbeidslivet, delta og stå lenger i arbeid. Nye løsninger må tas i bruk og spres, men uten at det etableres nye administrative lag.

Slik kan vi sikre gode tjenester og bevare tilliten til velferdssamfunnet også når arbeidskraften og ressursene blir knappere.

Parat mener at omstillingen av velferdskommunen må bygge på den norske modellen. Erfaring viser at endringer lykkes best når arbeidsgivere, ansatte og tillitsvalgte involveres tidlig og samarbeider om løsningene.

Med hilsen
Parat

Unn Kristin Olsen
Leder

Arve Sigmundstad
Fagsjef, samfunns-
og myndighetskontakt